

המלצות להתנהלות בשעת חירום וכניסה למרחב מוגן עבור ילדים עם צרכים מיוחדים

פורטוקול כללי

חשוב להדגיש כי הפרוטוקול הכללי מיועד לשמור על בטיחות כולם בימים אלו. זו אינה תכנית טיפול להקנייה ו/או רכישה של מיומנויות חדשות. תוכניות טיפול המיועדות להקנייה ורכישה של מיומנויות חדשות בדרך כלל נלמדות בהצלחה כשנערכות בזמן/בתקופה יציבה הכוללת שגרה רגועה. זמנים של מתיחות ולחץ, כמו הזמן הנוכחי בו אנו צריכים להגיע במהרה למרחב מוגן, אינם זמנים טובים לנסות ללמד מיומנויות חיוניות.

להלן מספר רעיונות כיצד ניתן להתאים אישית את הפרוטוקול תחת הנחיות בטיחות מחייבות (כגון: כניסה למרחב מוגן) ולתרום להגברת שיתוף הפעולה של הילד במידה ומתעורר קושי/אתגר בהגעה או השארות במרחב המוגן:

וודאו כי המרחב המוגן מותאם ואף מזמין עבור ילדך עד כמה שניתן.

1. הפגינו יחס חיובי ואמפתיה באופן רציף.
2. השתדלו להיראות רגועים, שדרו ביטחון ואכפתיות עד כמה שניתן.
3. נסו כמיטב יכולתכם להיות זמינים עבור ילדכם תוך התמקדות בו ובצרכיו.
4. ספקו הקשבה ללא שיפוטיות, השיבו לשאלות והיו כנים בתשובות שאתם נותנים, לפי יכולת ההבנה של ילדכם.

העשירו את הסביבה

5. וודאו כי פעילויות, חפצים מועדפים ואהובים הינם זמינים ככל הניתן כמו: ספרים, משחקים, צעצועים לגרייה עצמית, אלקטרוניקה) ... כדאי לשקול להכין תיק שמכיל פריטים אהובים, פעילויות ומזון – כל מה שתוכלו לגשת אליו באופן מהיר ולהציע לילדכם באופן חופשי במרחב המוגן).
6. העניקו תשומת לב לילדכם באופן המתאים עבורו (יש להתאים אישית לכל ילד) לדוגמא: חיבוקים, מגע עמוק, שירים.
7. תנו לילדכם להוביל עד כמה שאפשר והשתדלו ללכת לפי הבקשות שלו (לדוגמה, תנו לילד להחליט כמה מידע לספק לו).
8. הרשו לילד לנוע במרחב המוגן ואפשרו לו לחקור את המקום (בתוך גבולות שאינם מסוכנים).
9. השיבו על שאלות ששאלות על ידי הילד בכנות, גם אם הן חזרתיות. יתכן והילד ינסה לייצר תקשורת באמצעות סוגים אלו של שאלות חזרתיות כמו:
 1. _____
 2. _____
10. הכילו ונחמו אם הילד מראה סימני מצוקה, עצבות, במיוחד אם הוא בוכה.

צמצמו דרישות/ציפיות; התמקדו בהגעה למקלט ובהישארות בו.

11. הפחיתו למינימום הוראות באופן כללי. והוראות שאינן הכרחיות. כאשר יש להגיע למרחב המוגן- חשוב שזו תהיה ההוראה/ הדרישה היחידה כרגע. (לדוגמא: אין צורך כרגע להתמקד בלקדם עצמאות או כל ציפייה אחרת. רק להתמקד בהגעה ובהישארות במרחב המוגן).
12. המנעו משאלות אלא אם ילדכם מוביל/יוזם ומפתח את השיחה או כאשר הילד מעוניין בכך.
13. אל תנסו להגביל גישה או אפשרות לעיסוק בהתנהגות סטריאוטיפית מוטורית או קולית.
14. קבלו בהבנה וסובלנות נסיגה שפתית, במשחק או במיומנויות חיים ועצמאות. ספקו סיוע ככל שצריך ואל תנסו ללמד מחדש את אותן המיומנויות שילדכם כרגע לא מסוגל להפגין גם אם ידע אותן בעבר.

חשבו על אסטרטגיות להגברת שיתוף פעולה ויצירת דרישה להגיע למרחב המוגן ולהישאר בו כפחות מלחיצה ונעימה ככל הניתן.

15. כווננו את ילדכם לכיוון המרחב המוגן באמצעות אסטרטגיות אלו (התאמה אישית לכל ילד יש לשקול את רמת התמיכה המתאימה לילד ומועדפת עברו) :

1. _____
2. _____
3. _____

למשל:

- א. הציעו אפשרויות בחירה – כגון דברים שהוא רוצה לקחת לשם, איך הוא רוצה ללכת לשם וכו'; ספקו סיוע לא ישיר ככל שנדרש.
 - ב. הראו לילד את התיק שהכנתם לו עם הדברים שאהובים עליו ותנו לו לראות אותו/להחזיק אותו במהלך ההליכה למרחב המוגן.
 - ג. הפכו את התיק עצמו לחפץ שמסמן שעכשיו צריכים ללכת למרחב המוגן (גירוי מבחין) ניתן שיהי במקום קבוע בבית סמוך למרחב המוגן ככל שניתן.
 - ד. הוסיפו חפץ נוסף כמו פנס/מנורה קטנה או צעצוע שעושה קול מסויים שיהיה תמיד בהישג ידכם וכאשר הוא דולק זה אומר שצריכים ללכת למרחב המוגן. אפשר להגיד "תראה, האור דולק, זה אומר שהולכים עכשיו לממד/מקלט".
16. ברגע הגעתכם למרחב המוגן, השתדלו לייצר שגרה – סגלו רוטינת הגעה (כדוגמת זו בסעיף הקודם) ורוטינת שהייה במרחב.
17. ברגע הגעתכם למרחב המוגן, נסו לתת לילד להבין שאין לו אפשרות לצאת על ידי התנסות בעצמו. (ולא על ידי הוראות חוזרות כגון "אי אפשר לצאת עכשיו")
- א. אם הילד מנסה לצאת אך הדלתות נעולות, אפשרו לו לגשת לדלת לבדוק בעצמו במקום להודיע לו שאין אפשרות לצאת. (לפעמים התנסות והבנה שהדלת נעולה מתקבלת טוב יותר מאשר כאשר מישהו אומר לך שאסור לך לצאת.)
 - ב. אם יש לכם אות/חפץ, כמו אור קטן שהבאתם איתכם, שמרו על זה בטווח הראייה של הילד כל הזמן. כאשר יתאפשר לצאת מהמרחב המוגן, כבו את האור ואמרו לו "האור כבוי, אפשר לצאת". (שוב, המטרה היא להראות לילד שהציאה נשלטת על ידי האור הדלוק או כבוי, וזו אינה החלטה של המבוגר בהתאם להתנהגות שלו).
 - ג. אל תדברו על יציאה מהמרחב המוגן אלא אם הילד שואל או מעלה את זה. אם הוא מרוצה או עסוק במשהו אחר, אין צורך להזכיר את האור (הפנס שהבאתם) או את הדלתות. התעסקו איתו יחד במה שמעניין אותו.
18. היענו בחיוב כאשר זה אפשרי וסרבו ברכות כאשר זה הכרחי. במילים אחרות, חזקו את ההתנהגויות הבאות בהקדם האפשרי ככל שמופיעות –
- א. תקשורת
 - ב. סימנים מקדימים המעידים על הופעתה של אי נוחות או התנהגות מאת
 - ג. בעיות התנהגות.

על ידי ביצוע הדברים הבאים בעקבות התנהגויות אלו: (להתאים אישית לכל ילד).

1. _____
2. _____
3. _____